

власної волі. Варто зауважити, що саме в межах цього підходу виникла ідея криміналізації не дій особи, що надає послуги сексуального характеру, а дій покупця таких послуг (шведська модель). Вважаємо, що все-таки варто розмежовувати проституцію добровільну і примусову, як-от, втягнення особи в заняття проституцією проти її волі або примушування її до зайняття нею, торгівля людьми. Остання має бути безсумнівно криміналізована, адже безпосередньо посягає на статеву свободу чи недоторканість людини та виключає відсутність її згоди. З огляду на це, статева свобода та недоторканість такої особи охороняється тими самими нормами КК України, що й статева свобода та недоторканість інших потерпілих.

Враховуючи вищенаведене, на наш погляд, формулювання необхідності криміналізації проституції винятково з мотивів захисту публічного порядку і моралі матиме наслідком реалізацію правового моралізму у кримінальному законі, що потенційно сприятиме непропорційному обмеженню прав людини з огляду на розмиті поняття суспільної моралі. Щодо публічного інтересу, то його ідентифікація, як необхідності «захисту статевої свободи та недоторканості», є застосовною лише до примусової проституції. Віктимізація осіб, які добровільно надають послуги сексуального характеру, матиме наслідком реалізацію у кримінальному законі правового патерналізму, адже законодавцем згідно цього підходу повністю ігнорується свобода волі такої особи та її здатність самостійно приймати рішення, що стосуються її приватного життя. Таким чином, вважаємо, що у законодавця відсутній публічний інтерес у встановленні кримінально-правової заборони проституції у випадку її добровільності.

Література

1. Peršak N. Reframing Prostitution From Discourse to Description, From Moralisation to Normalisation? / N. Peršak, G. Vermeulen. 2014. 326 p.

УДК 343.1(043.2)

Анісарович М. Ю., Гопкало І. І., студентки,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Ланцедова Ю. О., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Особливості порядку кримінального провадження щодо неповнолітніх обумовлені передусім особливостями суб'єкта кримінального правопорушення. Фізичний, розумовий і психічний розвиток неповнолітніх обумовлює нестійкість їх характеру, незрілість мислення, що пояснюється процесом формування особистості, а також неможливість

повною мірою самостійно захищати свої права та законні інтереси у кримінальному провадженні.

Провадження щодо неповнолітніх у кримінальному процесі визначено положеннями ч. 4 ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, згідно з якою «стосовно неповнолітніх процес повинен бути таким, щоб враховувались їх вік і бажаність сприяння їх перевихованню» [1].

Новелою Кримінального процесуального кодексу України (далі КПК України) стало розмежування інституту захисту та представництва інтересів особи у кримінальному процесі. Відповідно до п. 1 ч. 2 ст. 52 КПК України щодо осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні кримінального правопорушення у віці до 18 років, участь захисника є обов'язковою і надання юридичної допомоги захисником повинно здійснюватися за рахунок коштів Державного бюджету України. Враховуючи, що у стресовій ситуації у дітей загострюються тенденція до примітивних способів психологічного захисту, законодавець передбачив можливість участі у проведенні зазначеної слідчої (розшукової) дії за умови, що неповнолітній не досяг 16 років або визнаний розумово відсталим, законного представника, педагога чи психолога, а у разі необхідності – лікаря [3].

Захист прав неповнолітніх осіб у кримінальному провадженні ґрунтується на обставинах, що підлягають встановленню у ході кримінального провадження. До таких обставин слід віднести наступні: по-перше, повні і всебічні відомості про особу неповнолітнього: його вік, стан здоров'я та рівень розвитку, інші соціально-психологічні риси особи, які необхідно враховувати при індивідуалізації відповідальності чи обранні заходу виховного характеру. Так, при наявності відомостей про розумову відсталість неповнолітньої особи, не пов'язаної з психічною хворобою, повинно бути також з'ясоване питання про те, чи могла особа повністю усвідомлювати значення своїх дій і в якій мірі керувати ними; по-друге, ставлення неповнолітньої особи до вчиненого ним діяння; по-третє, умови життя та виховання неповнолітньої особи; по-четверте, наявність дорослих підбурювачів та інших співучасників кримінального правопорушення.

Разом з тим, неповнолітній підозрюваний, обвинувачений повідомляється або викликається слідчим, прокурором чи судом через його батьків або інших законних представників. Захист прав неповнолітніх осіб у кримінальному провадженні передбачає специфіку проведення допиту неповнолітніх та малолітніх осіб. За загальним правилом допит неповнолітнього підозрюваного здійснюється у присутності захисника, у режимі відеоконференції при трансляції з іншого приміщення (дистанційне досудове розслідування). Це дає змогу усунути прямий контакт неповнолітніх з особами, які можуть негативно вплинути на них.

У контексті захисту прав неповнолітніх осіб кримінальним процесуальним законодавством скасовано інститут підписки про невиїзд та визначено такі запобіжні заходи, як: особисте зобов'язання; особиста порука; застава; домашній арешт; тримання під вартою. Окрім зазначених запобіжних заходів до неповнолітніх осіб, що є підозрюваними чи обвинуваченими, передбачена можливість застосування передання їх під нагляд батьків, опікунів чи піклувальників, а щодо неповнолітніх осіб, які виховуються в дитячій установі, - передання їх під нагляд адміністрації цієї установи [4].

З поміж усіх запобіжних заходів, тримання під вартою є найсуворішим, таким, що максимально обмежує свободу та особисту недоторканість особи. У зв'язку з цим він перебуває під підвищеною увагою юристів, політиків, правозахисників. Затримання та взяття під варту як запобіжні заходи можуть застосовуватися до особи, яка не досягла 18-ти років, лише у виняткових випадках, коли це викликається тяжкістю кримінального правопорушення, у вчиненні якого вона підозрюється, обвинувачується. При цьому, у ст. 183 КПК України зазначається, що тримання під вартою є винятковим запобіжним заходом, який застосовується виключно у разі, якщо прокурор доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, передбачених ст. 177 КПК України [2].

Отже, на наш погляд, при вирішенні питання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою щодо неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого судам необхідно у кожному разі обговорювати можливість передачі його під нагляд.

Література

1. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Міжнарод. документ від 19 жовт. 1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
3. Кулик О.О. Особливості кримінального провадження щодо неповнолітніх: окремі аспекти. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/21834/1/%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%9%D1%8F.pdf>.
4. Прокопенко А.В. Захист прав неповнолітніх у кримінальному провадженні. URL: https://childhub.org/en/system/tdf/library/attachments/evpe_2013_10_22_1.pdf?file=1&type=node&id=36057.